35e Jaargang. Zaterdag 31 Oct. 1925. No. 44.

Dit blad verschijnt 's Zaterdags te Groningen.

ABONNEMENTSPRIJS:

Per 3 maanden f 1.—. Disponeeren 15 ct. extra. Voor 't Buiteniand p. jaar f 6.50. Nieuwe abonné's bij vooruitbetaling.

DE ARBEIDER

Sociaal-Anarchistisch Weekblad

PRIJS DER ADVERTENTIËN:

Van 1—5 regels 50 ct., iedere regel meer 10 ct. Bij abonnement van 1000 regels of meer verlaagd tarief. — Arbeidersvereenigingen betalen 9 cent per regel.

Adres Comm. v. Red.: Baanstraat 41, Groningen. Berichten uit plaatsen buiten de Noordel. Prov. aan H. E. Kaspers, Hilversum. Adres Adm.: Bloemsingel 6, Groningen

Zijn wij overtollige menschen?

Ja, ziehier het probleem, dat de arbeiders vooral in de Noordelijke provinciën zichzelf stellen: zijn we werkelijk te veel? Wie het grootste deel van het jaar in de werkloosheid ellende lijdt, wie weet dat zijn toekomst duister is en weinig hoopgevend, wie zich bewust is van het feit, dat de heerschende klasse in Nederland hem feitelijk heeft ter dood veroordeeld en zijn langzame gang naar de barbaarschheid begeleidt met de muziek van zalvende kerkorgels en schijnheilige psalmen — die stelt zich de vraag: ben ik overbodig?

Deze vraag is snel en afdoend te beantwoorden, wanneer elk begrijpt, dat hij niet zelf verantwoordelijk is voor zijn bestaan en dat hij dus „onschuldig" is aan het feit dat hij leeft. En voorts door het eenig mogelijke: „Ik ben er, en ik blijf er". En aan wien het recht op leven niet wordt gegeven, die neme het.

Toch zal het kapitalisme, vooral in Europa, de arbeiders blijvend bij groote massa's tegelijk in werkloosheid storten, wat in deze samenleving beduidt: in de ellende. Eerstens toch maken de nieuwe machines, wier vinding in een gezonde maatschappij een zegen zou zijn, welke den arbeid der menschen konden verlichten, weer tallooze werkers overbodig; in Noord-Amerika konden, bij eenzelfde productie, door nieuwe installaties en moderne methoden 10 % der arbeiders worden gemist! Ten tweede moet de bourgeoisie haar productie beperken, omdat ze groote afzetgebieden mist: de massale armoede heeft de koopkracht doen verminderen. Doch de productiebeperking in Europa is een gevolg van 't verlies van markten. Wanneer Engeland 1400.000 werkloozen heeft, door het verlies van steenkoolmarkten in Europa en elders, komt dit omdat de petroleum, de Duitsche productie, en vooral ook de Aziatische en Afrikaansche mijnen het verdringen; evenals zijn scheepvaart, zijn export en handel wordt bedreigd door Amerikaansche, Japansche en Nederlandsche concurrentie; en zijn textielgoederen worden verdrongen door Italiaansche, Indische, japansche bedrijven. En nu maakt de bourgeoisie van den nood een deugd: ze past de productiebeperking bewust en in nog hoogere mate toe, om de concurrentie te doen afnemen en dus de prijzen te doen stijgen, de winsten te vergrooten! Beperking (restrictie) in rubberproductie, graanbouw, suikervoortbrenging, steenkoolexploratie zijn aan de orde van den dag. Zeer bewust dus zorgt het kapitalisme, dat de voorraden minder worden, de prijzen stijgen, de werkloosheid grooter en de loonen dus lager zijn.

Dit beteekent niet anders, dan dat het kapitalistisch productiestelsel niet meer kan voorzien in de behoeften der werkende bevolking; dat het de massaas uithongert en geen levensmogelijkheid meer biedt voor het proletariaat. Dit verschijnsel is internationaal en doet zich dus ook voor in Nederland. Doch daaruit volgt, dat de kamp der Friesche, Drentsche en Groningsche arbeiders *internationaal* moet worden uitgevochten.

***

Die strijd gaat rechtstreeks tegen het kapitalistische productiestelsel in en bedoelt de directe, spoedige, onmiddellijke onteigening der kapitalisten. Het is niemand meer veroorloofd de vernietiging van het kapitalisme uit te stellen tot de komende eeuwen. Niemand mag zich in slaap sussen met de theorie, dat hij eerst maar eens trachten zal, het in het kapitalisme zelf beter te krijgen. *Want de proletarische klasse als geheel kan in het kapitalisme nooit meer betere levensvoorwaarden verkrijgen.* Het arbeidersbestaan verloopt in geraffineerder uitbuiting, nijpender werkloosheid of gruwelijker oorlog. En wie in het aangezicht staart van den hol-oogigen honger en den verstikkenden dood, weet het: door overwinning leven — of in nederlaag sterven. Maar de eenige overwinning zal zijn: de vernietiging der bourgeoisie door het slagen der sociale revolutie. Elke poging, het kapitalisme te hervormen, het tot staatskapitalisme te maken als in Rusland of tot democratisch kapitalisme zooals de sociaal-democratie wil, zal des te zekerder voeren naar nòg grooter heerschappij der banken, nog machtiger gezag der trusts, nog sterker bewapening der staten. Elke dag kapitalisme beduidt: meer winst voor de bourgeoisie, meer uitbuiting der proletariërs, grooter werkloosheid, heviger oorlogsgevaar. Daarom is de sociale revolutie noodwendig en *dringend* noodzakelijk, teneinde het leven der arbeiders te redden uit de helsche verschrikkingen der toekomst.

Voorloopig dus — in het kapitalisme — is het niet de vraag, hoe we het aantal arbeiders verminderen, maar hoe we het kapitalisme vernietigen, teneinde de voeding der werkers mogelijk te maken. *Immers er is nog geen overbevolking.* Er wonen op aarde thans 1500 millioen menschen, in 1930 zal dit tot 2000 millioen zijn uitgegroeid. Er is echter op 't oogenblik een noodtoestand, hierdoor veroorzaakt, dat het werelddeel met de dichtste bevolking, Europa, in het wereldkapitalisme zijn overheerschende plaats in de productie verliest. Europa heeft een bevolkingsdichtheid, vier maal zoo groot als de gemiddelde der geheele aarde. Het heeft bijvoorbeeld een bevolkingsdichtheid, die 9 maal zoo groot is als die van Amerika. Alleen door op de wereldmarkt 9 maal zooveel te produceeren als Amerika en daarvoor ook markten te vinden, zou het geen werkloosheid kennen. Een zoodanige intensieve productie is echter niet te realiseeren, en zijn markten ziet het zich ontnemen. Blijft dus de kapitalistische productiewijze, dan blijft de massale ellende der Europeesche proletariërs.

Doch de andere werelddeelen zullen spoedig voor hetzelfde geval staan. Immers de bevolkingstoeneming in Azië en Amerika is geweldig; de aanwas is grooter dan die in Europa. Ook dáár dus gaat men de Europeesche bevolkingsdichtheid tegemoet, met dezelfde smartelijke gevolgen voor de arbeiders. Ook dáár moet het vernietigende kapitalisme plaats maken voor een maatschappelijke ordening, waarin elk voortbrenger rijkelijk zal kunnen bestaan van de producten zijner arbeidskracht; waarin productiebeperking niet kunstmatig wordt toegepast; en waarin de voortbrengingsmogelijkheid wordt opgevoerd ten bate der voortbrengers zèlf. Want Europa en Nederland kùnnen genoeg voortbrengen voor allen — o! meer dan genoeg — en niemand behoeft overtollig te zijn in een waarlijk vrije samenleving, waarin de arbeiders zelf de productiemiddelen, grondstoffen en voorraden beheeren zullen.

***

De oplossing van het vraagstuk der „overbevolking" is de revolteering der kapitalistische in een anarchistische samenleving. De noodzaak tot voorziening in het vraagstuk der „overtollige" arbeiders is de noodwendigheid der sociale revolutie. En dat de zich bevrijdende vrouw haar kindertal bewust zal gaan beperken — dat ongewenschte geboorte zal worden voorkomen — dat de menschheid haar kinderproductie zal verminderen om geen slavin te worden van overmatige, afmattende zorgelijkheid — het is toe te juichen en nuttig. Maar ieder levend mensch bedenke dit: dat geen sterveling te veel en geen kind nog verdoemd is, wanneer we slechts moedig de bevrijding tot daad maken en uit de revolutie het brood voor allen redden! A. L. C.

Hoe de grootmoordenaars met het leven der menschen omspringen.

De bekende Lord Grey, die in de eerste jaren van den wereldoorlog Britsch minister van buitenlandsche zaken was, heeft zijn gedenkschriften uitgegeven in een boek getiteld: „Vijf en twintig jaren: 1892—1916."

In deze memoires onthult Lord Grey een feit, dat van het grootste gewicht is, dat terecht veel ophef heeft gemaakt en dat voor de zooveelste maal aantoont, hoe cynisch en misdadig de groot-moordenaars in den oorlog hebben omgesprongen met het leven en het lot van millioenen menschen.

Lord Grey onthult namelijk, dat de overledene president Wilson reeds in Februari 1916 poogde een einde aan den oorlog te maken. Hij vroeg aan Engeland en Frankrijk of zij er mee accoord gingen om een conferentie te doen bijeenroepen, waar over het sluiten van een „rechtmatigen" vrede zou gesproken worden. Wilson's principen stonden van toen af vast: Elzas-Lotharingen moest aan Frankrijk terugkomen, België moest hersteld worden, het Duitsche militairisme moest onschadelijk gemaakt worden. Duitschland zou voor den grondafstand in Europa vergoed worden met een mandaat over zekere gebieden buiten Europa. Rusland moest een beteren uitweg naar de zee hebben.

Wilson verklaarde aan de geallieerden, dat, indien Duitschland weigerde aan een vredesconferentie deel te nemen op bovengenoemde basis, Amerika onmiddellijk aan de zijde der geallieerden in den oorlog zou treden.

Hij waarschuwde tevens de geallieerden, dat, indien zij zelf zijn aanbod afsloegen en de geallieerden later in moeilijkheden moesten geraken, Amerika hen niet zou helpen en zich van Europa zou afwenden, (Amerika of beter de Amerikaansche regeering, was direct bereid op aandringen van de Amerik. financiers, trots de verklaringen van president Wilson, om hun Europeesche prooi ter hulp te komen, om het later des te beter te kunnen plunderen.)

De vroegere revolutionair Briand heeft nooit eenig gevolg gegeven aan het initiatief van president Wilson.

Lord Grey en de Engelsche regeering waren er niet voor te vinden en hebben de vertrouwelijke besprekingen met Wilson opzettelijk gerekt, omdat zij den oorlog wilden tot het uiterste.

Wij weten van andere onthullingen dat later in 1917, de Engelsche regeering, in naam van de overige geallieerden, de hulp van Amerika op de dringendste en vernederendste wijze heeft moeten afsmeeken!!

Toen waren de geallieerden uitgeput en Engeland verkeerde in een uiterst netelige positie. Er was een jaar verloren. Er was met het leven van millioenen menschenkinderen misdadig gespeeld. Milliarden waren nutteloos verspild.

Had men in begin 1916 het aanbod van Wilson aangenomen, en verondersteld dat Duitschland het afwees, dan was Amerika een jaar vroeger opgetreden. De oorlog had stellig minder lang geduurd. Gedurende die maanden ware veel lijden en ellende gespaard. Millioenen menschenlevens hadden gered kunnen worden.

Het is te begrijpen, dat vele bladen zich met deze onthullingen bezig hielden, welke eens te meer aantoonen, hoe waanzinnig de groot-moordenaars met de levens van millioenen menschen en met de belangen van alle volken omspringen.

Er zijn bourgeoisbladen, welke met de onthullingen van Lord Grey verlegen zitten, en uitvluchten zoeken om de misdaad der Europeesche bourgeois-diplomaten van 1916 te excuseeren.

Zij willen doen voorkomen, dat het plan van president Wilson om een vredesconferentie in 1916 bijeen te roepen, een utopie was, daar Duitschland een deel van Frankrijk en België wilde annexeeren, en dat er dus, in tegenstelling met president Wilson's opvatting, niets anders te doen stond dan den oorlog voort te zetten.

Dat is een uitvlucht en een verdraaiïng der feiten. „Le Matin" van Parijs had daarover een onderhoud met kolonel House, die door president Wilson in 1916 belast was met de genoemde poging.

Kolonel House verklaarde uitdrukkelijk aan den correspondent van „Le Matin": „Ik weet beter dan wie ook, dat in 't begin van 1916 Duitschland niet bereid was tot den vrede, wijl ik in Duitschland geweest ben om er de regeerders te polsen en men er mij te verstaan gaf, dat Duitschland een deel van Frankrijk en België wilde annexeeren. Maar mijn poging in de lente van 1916, in den naam van president Wilson, had niet ten doel een onmogelijken vrede te betrachten. Zij had veeleer ten doel openlijk te bewerken, dat Amerika aan de zijde der geallieerden in den strijd zou komen. In den grond bood ik aan de geallieerden Amerika's steun aan. Indien men mij toen had verhoord, dan zou Amerika een jaar vroeger aan den oorlog hebben meegedaan en dan ware deze een jaar vroeger geëindigd geweest. *Maar men heeft mij niet verhoord en men heeft mij zelfs niet geantwoord.*"

Ziedaar dus de feiten in een klaar daglicht gesteld. Wij herhalen nogmaals: door het afwijzen van het plan van Wilson werd de oorlog nutteloos een jaar langer gerekt, werden millioenen menschen méér op misdadige wijze geslachtofferd, werden de verwoestingen een jaar langer onnoodig voortgezet, werden milliarden nutteloos verspild, werd Europa nutteloos verzwakt tegenover Amerika en gebonden aan de Amerikaansche financiers.

De onthullingen van Lord Grey en kolonel House, toonen ons, hoe de groot-moordenaars, die slechts handelen volgens cynische imperialistische berekeningen, met het leven der menschen omspringen.

„Le Matin" van Parijs voelt het zóó goed, hoe schandelijk de onthullingen van Lord Grey en kolonel House zijn voor de Europeesche bourgeois-diplomatie van 1916, dat zij veronderstelt, dat Briand niets geweten heeft van het voorstel in 1916 en zij stelt een geschiedkundig onderzoek voor over dat punt.

Wij, anarchisten, zijn vast en stellig er van overtuigd, dat de renegaat Briand goed op de hoogte was van het voorstel, maar dat hij met zijn regeering, evenals Lord Grey en de Engelsche regeering, er niet voor te vinden waren, omdat zij den oorlog wilden tot het uiterste (er moesten eerst nog meer menschen geslacht worden, er waren er nog niet genoeg opgeruimd) zoodoende werd het voorstel van House—Wilson van 1916 door Lord Grey—Briand en de Engelsche en Fransche regeeringen begraven.

Praat niet te veel.

Wat voor den geestelijke beroep is — preeken houden — dat moet de opvoeder mijden als een doodzonde. Voor hem geldt het woord: Vorm, kunstenaar, praat niet! Gij wilt menschen, karakters vormen: daarvoor deugt geen gekleis en geschreeuw, gij wilt zielen louteren, hersens met een krachtvolle geest vormen en in 't hart den rijkdom van edele menschelijkheid planten: dan moogt ge geen watersoep koken. Door praten voedt men een geslacht op van praatjesmakers en oppervlakkige betweters. Veel praten is oppervlakkig en maakt oppervlakkig. Dat geldt voor langdurige strafpreeken, waarvan de vruchteloosheid spreekwoordelijk is, evenals voor het duizendvoudige gemopper en gecommandeer, dat een kind tot vertwijfeling kan brengen. Loop zachtjes! Zit stil! Wees rustig! Laat dat! Er zijn ouders, die hun kinderen ieder uur zestig van zulke bevelen en aanwijzingen geven en zich er bovendien nog over verwonderen, dat 't kind de woorden ten slotte niet meer hoort of door 't eeuwige gezanik en gedresseer zoo zenuwachtig wordt, dat het zich door gemaakte boosheid en laagheid op z'n pijnigers wreekt. Vraag u steeds af: moet ge werkelijk bevelen? Is er een dwang, een noodzakelijkheid om te praten? Of de jongen snel of langzaam loopt, zit of springt, lacht of zwijgt — heeft het zin, te bevelen, te praten? Laat hem over zich zelf beslissen! Wilt gij op hem inwerken, handel dan. Doe hem stilzwijgend voor, wat hij doen moet. Door de daad voedt men practische, levendige en knappe menschen op. En moet ge toch praten, zeg dan kort en bondig wat ge wilt. Nooit tweemaal, wat in éénmaal gezegd kan worden. Nooit lachend en onverschillig, wat ernstig gezegd moet worden. In uw kind moet nooit 't gevoel opkomen, dat achter uw woorden geen besluit, geen daadkracht staat. Gezegd, gedaan — een man, een woord. Elk woord van u zal zwaarder wegen, naarmate ge er spaarzamer mee omgaat.

Waarom het niet gelukt.

„Ik spoor de kinderen voortdurend aan, hun latafels in orde te brengen, netjes te spreken, oprecht te zijn, een boodschap vlug en zorgvuldig te doen", zeide de arme moeder met tranen in de oogen; zeker, dit voortdurende aansporen is vervelend en bedroevend, en hopeloos voor de moeder. Ze gaat met haar aansporing door, voor haar eigen geruststelling, want ze gelooft reeds lang niet meer, dat 't resultaat heeft; en wij weten, hoe troosteloos het is, zonder hoop te werken. Maar zelfs de moeder weet niet, hoe onuitsprekelijk vervelend dit eeuwige aansporen zonder resultaat voor het kind is. In 't eerst is het ongeduldig en opgewonden bij 't aanhooren van de vergeefsche woordenvloed; dan laat 't dit als onvermijdelijk over zich heengaan; en ten slotte hoort 't nauwelijks, dat er iets gezegd wordt. Al dat gepraat maakt geen indruk op z'n karakter, vormt geen werkelijke gewoonte; het kind doet wat het bevolen wòrdt, en laat het na, als het maar even kan. De arme teleurgestelde moeder echter zegt: „Ik heb er werkelijk alle moeite voor gedaan, om mijn kinderen goede gewoonten bij te brengen, maar 't is me niet gelukt".... Onze mislukkingen in 't leven zijn meestal terug te brengen tot de fouten van onze eigenschappen.

Wat zeg je dan?

Ik maakte een bezoek. Daar ik wist, dat er een kind in huis was, nam ik een honingkoek mee. Een bonte honingkoek met witte suiker erop, juist zoo gemaakt om een kinderhart te verheugen. En toch heeft hij geen vreugde in huis gebracht.

Toen de kleine knuistjes naar de bonte en zoete heerlijkheid grepen, viel de moeder tegen 't kind uit.

„Wat zeg je dan?"

Twee handen hielden de koek vast, een roode mond snoepte ervan.

„Wat zeg je dan?" herhaalde de moeder heftig. De kleine mond bleef stom. Daardoor glinsterden de oogen des te meer, als ze over de koek gleden.

„Nu wat zegt een kind tegen een oom, die het wat geeft?"

Ergerlijk stiet de moeder deze woorden uit. Daar had ze nu een braaf kind, dat ze boven alles liefhad en op welks braafheid ze zoo trotsch was; nu het echter z'n braafheid een keer toonen moest, was 't stijfkoppig en weigerde. „Een kind, dat geen dank zegt, mag ook geen honingkoek hebben!" Toen rukte ze 't kind de koek uit de hand.

Moord en brand!... Een pijnlijke scène, die eerst eindigde, toen 't schreeuwende kind uit de deur gezet was. —

Moest dit onverkwikkelijke einde komen, dat zoowel voor 't kind als voor ons een vroolijk uur bedierf?

„Ik verlang, dat 't kind zich aan beleefdheid went!" verklaarde de moeder, om zich te verontschuldigen.

Ach, waren vader en moeder tegenelkaar zoo beleefd met asjeblieft! en beleefd met dank je! bij al de kleine en groote bijstand en gedienstigheid, dan behoefden ze de beleefdheid niet bij 't kind erin te schelden en te slaan.

Otto Rühle: Umgang mit Kindern.

Kameraden, de onthullingen van Lord Grey en kolonel House zijn argumenten te meer in onze revolutionaire anti-militairistische propaganda. Zij zeggen ons, dat wij meer dan ooit met beslistheid en volle toewijding hebben te propageeren de algemeene werkstaking, de persoonlijke en algemeene dienstweigering. Zij zeggen ons ook, dat wij met het oog op de voorbereiding van nieuwen oorlog de algemeene opstand dienen voor te bereiden, om dan met vastbesloten wil — wanneer de grootmoordenaars op het punt staan den oorlog te ontketenen — met de algemeene werkstaking en den opstand te antwoorden. Tevens zouden volgens mij, de revolutionairen zich meester moeten maken van de staatslieden en de financiers (de aanleggers van den oorlog) van die landen, die den oorlog willen doen uitbreken. Hoe dit dient plaats te hebben, dat hebben de revolutionairen in hunne groepen en organisatie's te bespreken.

Kameraden, bespreekt en onderzoekt ernstig bovenstaande oude en nieuwe strijdmiddelen, deinzen wij niet terug voor de consekwentie en gevolgen er aan verbonden, want dan zijn wij den naam van revolutionairen en anarchisten onwaardig.

Gent. Adamas.

Onze Echo.

Emile Armand heeft een nieuw omvangrijk boek uitgegeven met gedichten tijdens zijn gansche leven geschreven, getiteld: „Zoo zong een buitenstaander", (Ainsi chantait un „en dehors") verkrijgbaar bij Armand, 22 Cité St. Joseph, Orleans. De gedichten zullen we niet vertalen of bespreken — Armand is een helder, goed dichter — maar de schrijver heeft den bundel beëindigd met een . . . grafschrift op zichzelf. Dit grafschrift luidt als volgt:

„Hij leefde, hij gaf zich, hij stierf onverzadigd."

Hij leefde, d.w.z. hij kende alles wat het leven aan vreugden en lijden brengen kan in een bestaan zooals het zijne. Daar hij noch een ongevoelige was, noch een onverschillige, begrensd door zijn levensomstandigheden, gevoelde hij dieper zekere vreugden en zeker lijden, de vreugde zijn gedachten juist te kunnen uitdrukken en het verdriet, ze niet te kunnen uiten met alle gemakkelijkheid die hij had begeerd. Hij leefde, hij kende de armoe, hij beging dwalingen, hij was voorwerp van critiek — verdiend vaak — van laster, afgunst, haat der leiders, van het niet-begrijpen der geleiden.

Hij leefde, hij had lief en doorliep, voorzoover zijn omstandigheden en drukten het hem veroorloofden, de stijgende lijn die voert van de liefdesondervinding die zuiver zinnelijk is, tot de liefdesaandoening in den diepsten zin van het woord. Hij had lief, werd teleurgesteld en veroorzaakte ongetwijfeld menige teleurstelling. Hij waande zich ontnuchterd, brak met de liefde, kwam er toe terug en beschouwde haar vaak slechts als een nagerecht, een soort ontspanning. Hij leefde, d.w.z. ontwikkelde zooals zijn temperament, zijn gewijzigde opvattingen, onder invloeden waaraan hij ten prooi was — hoewel hij zich niet spoedig liet meesleepen — zijn gedachten, zijn droomen ten slotte hem dreven.

Hij gaf zich, zooals hij was. Met zijn hebbelijkheden en hulpbronnen. Zich inspannende onophoudelijk om het maximum van geluk uit zich te halen. Hij leefde met geestdrift, met hartstocht, met fanatisme — met de meeningen, de begeerten, de eischen die hij propageerde, die hij ten toon stelde als het resultaat van zijn geestelijke conclusies op dat oogenblik. Hij varieerde in zijn uiteenzettingen van de levensopvatting, in zijn meeningen, maar met behoud van de innerlijke zekerheid, dat het belang, noch het begeeren der menschelijke achting, ooit deel uitmaakten van zijn veranderingen. Hij geloofde zich eerlijk, oprecht. Hij gaf zich zonder te rekenen, achtte de poging evenzeer als het resultaat, zonder te aarzelen, en herzag zich slechts om zich te bevestigen in een nieuwe activiteit. Hij veroorloofde zich nooit, licht te handelen met de onderwerpen die het verstand of het gevoel raken, de ideeën en gevoelskwesties, of ze voorbijgaand waren of toevallig. Hij nam zich zelf zeer ernstig. Hij gaf zich zooals hij kon, ernstig, zich vaak bedriegend, terugkeerend van zijn schreden; hij liet zich niet afleiden door het lot dat hem niet gezind was, door de vervolgingen, zelfs niet door de gevangenis. Hervatte zijn ervaringen, hield geen rekening met die uit het verleden, zette door, hardnekkig, hield niet op, onbezorgd over het oordeel van anderen en nooit verantwoordelijk willende zijn dan tegenover zichzelf voor zijn daden en gewoonten.

Hij stierf onverzadigd, droomde — oud geworden — om zijn jeugdwenschen te beleven, smeedde zich droombeelden, en, waar hij niet of slechts gedeeltelijk de doeleinden kon verwezenlijken die hij zich had gesteld, vertrok ontevreden en protesteerende tegen de tegenwerkende omstandigheden. Tot aan het laatste uur, zocht, ontwierp, verbeeldde, schiep, poogde en spande hij zich in zooveel hem mogelijk was, tot aan de laatste minuut, angstig, ongerust, gekweld en toch bewust vervuld te hebben, alles wat hem mogelijk was geweest te beproeven.

Hij leefde in alles wat hem mogelijk was te beleven; *hij gaf zich* zonder beperking, uit zichzelf voortbrengende alles wat hem mogelijk was; *hij stierf onverzadigd*, tot aan het laatste uur zich verzettende, omdat hij nauwelijks geleefd had.

A. L. C.

Dienstweigeringsbeweging.

Alles, voor deze rubriek bestemd, te zenden aan H. E. Kaspers, Helmersstraat 10, Hilversum.

Omtrent Den Hertog wordt ons medegedeeld, dat hij een Rotterdammer is, lid van de A. J. C. en in arrest was te Soesterberg (luchtvaartafdeeling). Gelukkig was de veronderstelling, dat hij naar het krankzinnigengesticht te Den Dolder was gebracht, onjuist. Den Hertog is nu naar de Bizondere te Den Haag overgebracht. Ook zijn daar alsnog opgesloten Geert Veenstra, J. Vinkenberg en Tj. D. Schaper. Vinkenberg behoort tot de Doopsgezinden, is uit Enschedé, en dus vrij zeker degene, over wien verleden week in „De Arbeider" werd geschreven. Schaper heeft ook een korten tijd in het Huis van Bewaring te Den Bosch gezeten, en was daar ongesteld. Laten velen de jongens gaan schrijven.

Henri Lodewijks te Amsterdam is gearresteerd, wijl hij weigerde, deel te nemen aan de herhalingsoefeningen. Hij bevindt zich in voorloopig arrest: Regiment Wielrijders 's Hertogenbosch.

Onze kameraad Luc. Kisjes van Amsterdam hoorde deze week 10 maanden gev.straf tegen zich eischen. Z'n verdedigingsrede, welke hij voor den krijgsraad te 's Hertogenbosch hield, zullen we, indien de ruimte 't eenigszins toelaat, in 't volgend no. publiceeren.

Kameraad Luif, de administrateur van het Steunfonds voor slachtoffers van princ. en daadw. anti-militairisme, deelt ons mede, dat het gezin van B. Koster uit Broek in Waterland, die vrouw en kind achterliet, reeds uit het fonds gesteund wordt. Het is hier de plaats om meteen eens op het Steunfonds te wijzen, dat geregeld in fondsen achteruitgaat, daar de uitgaven de inkomsten in de laatste jaren steeds overtreffen. Willen de vrienden dat eens ter dege overdenken? Wellicht zullen de inkomsten dan eens weer stijgen. Het is noodig. Adres: A. J. Luif, Regulierssstraat 22, Haarlem.

Nieuw leven.

Sinds op „De Ploeg", de kolonie te Best andere bewoners zijn gekomen, staat ze bekend als een broeinest voor revolutionnairen. Joop Oversteegen zit er, Piet Oosterbroek en anderen hopen er te komen arbeiden, en zoo kan daar een revolutionnair centrum ontstaan. Het „Eindhovensche Dagblad" heeft nu reeds twee groote artikelen geschreven tegen de brochure („Vrije Jeugd") van Oversteegen, met veel sensationeele mededeelingen. Er staat boven: „Het communistisch gevaar ook in Eindhoven", (natuurlijk „communistisch", want de heeren weten niets van anarchisme af) en de stukken roepen alarm tegen de verderfelijke invloeden van Oversteegen en de anderen op jeugdige arbeiders. Natuurlijk zit Philips daar achter (deze verbiedt zijn arbeiders, op „De Ploeg" te komen) en onze kameraden gaan een frisschen strijd tegemoet.

C.

Het „doode" anarchisme.

Ettelijke malen is in de sociaal-democratische pers het anarchisme dood verklaard. Het anarchisme is een overwonnen standpunt in de arbeidersbeweging, aldus Vliegen, Oudegeest e.d.

Dat „doode" anarchisme blijkt echter zóóveel levenskracht te hebben, dat het telkens opnieuw z'n hoofd opsteekt en 't is min of meer tragisch, dat juist zij, die 't hardste van den dood van het anarchisme roepen, het moeten zijn die dat anarchisme bekampen.

Een voorbeeld daarvan speelt zich af in de gewestelijke Federatie Friesland der S. D. A. P. Die Federatie houdt morgen haar jaarvergadering te Leeuwarden. In die bijeenkomst komt o.m. het volgende voorstel van de afdeeling Oosterwolde in behandeling:

„De gewestelijke vergadering besluite om in het komende halfjaar groote aandacht te besteden aan de anarchistische propaganda in den Zuid-Oosthoek van Friesland."

Wat een doode den levende toch een zorg kan baren. Voor jaren terug hadden de soc.-dem. reeds finaal met het anarchisme afgerekend; van anarchisme was volgens hen geen sprake meer en nu moeten de troepen nog eens weer tegen dat anarchisme optrekken.

We zullen maar niet hopen, dat de soc.-dem. eindelijk het dwaze van hun redeneeringen over het „doode" anarchisme zullen inzien. Wat officieel dood verklaard is, moet immers dood blijven! De practijk zal hen echter leeren, dat ook het eventueel te Leeuwarden te organiseeren offensief tegen het anarchisme geen resultaat zal hebben.

Dat een dergelijk voorstel op zoo'n vergadering aanhangig wordt gemaakt, is intusschen een bewijs van de activiteit onzer kameraden in genoemden hoek van Friesland.

B.

Algem. Solidariteitsfonds.

Zondag 18 October had in Utrecht een landelijke conferentie plaats inzake de mogelijke oprichting van een algemeen solidariteitsfonds.

De voorgeschiedenis dezer vergadering is te vinden in „De Arbeider", „De Vrije Socialist" en „De Syndikalist" in de nos. vanaf 22 Juli, in artikelen van Giesen, Bijlstra, Rijnders, Lansink Sr., Bonnet, Huve, Mantel, Dijkstra, O.S., Polak, Rozeboom, hetgeen bewijst dat de belangstelling niet gering is.

Toch beantwoordde de opkomst ter vergadering in Utrecht niet aan de verwachting die een dergelijk aantal artikelen, — waarvan meerderen op een conferentie aandrongen — had gewekt.

Bericht van verhindering was ingezonden door Rijnders, v. Mierop, de Groninger V.S.V., Lansink en Klomp.

Tegelijkertijd beloofde Rijnders echter ƒ 1.— per week indien er een fonds zou komen „voor a l l e n die 't noodig hebben", deed een ander de belofte „nu en dan anoniem een bijdrage te zullen zenden, als een goede regeling tot stand gekomen is", verzekerde Bijlstra dat zij in Groningen iets zouden probeeren te doen (en zond ƒ 2.—), wenschte H. Lansink in kennis gesteld te worden met eventueele beslissingen, en zond D. Klomp alvast ƒ 25.—.

Aanwezig waren: Hooze van de federatie van metaalbewerkers, Stevens en Vos van de vrije socialisten in Amsterdam, Mantel voor Twente, De Goede voor het P.A.S. Utrecht, Rozeboom uit Rotterdam, Nijman uit Hilversum en Giesen.

Verantwoording werd gedaan van wat tot nu toe inkwam:

Schermerhorn ƒ 25.—; Boersma ƒ 10.—; N. N. Franeker ƒ 2.50; Bommeltjé ƒ 4.—; Spoor- en Trampers. Groningen ƒ 10.—; Dijkstra ƒ 20.—; Dijkstra (voor Enschede) ƒ 100.—; Klomp ƒ 25.—; N. N. te N. ƒ 25.—; Mantel ƒ 25.—; Joustra ƒ 3.—; samen ƒ 249.50.

Hiervan is gezonden aan Lansink Sr. ƒ 35.—, ƒ 25.—, ƒ 25.— en ƒ 100.—, samen ƒ 185.—; voorts is er afgegaan een reis naar Enschede, porto's en vergaderkosten zoodat op het oogenblik (18 Oct.) nog ƒ 43.75 in kas is.

Na breedvoerige discussies werd besloten in principe over te gaan tot de stichting van een solidariteitsfonds tot het verleenen van finantieelen steun aan **alle** anarchisten, syndicalisten en revolutionair anti-militaristen, die door het werken aan hun ideaal in noodtoestand verkeeren.

Hiermede is dus gezegd, dat deze solidariteit „niet onder vriendjes en kameraden" blijft, ook niet enkel onder propagandisten en colporteurs of andere „aan den weg timmerende" personen, doch van meet af aan zoo breed mogelijk wordt opgezet, niet het minst voor wat men zou kunnen noemen „de stille werksters en werkers".

Wij richten dit fonds óók op, om een herhaling te voorkomen van gevallen als dat van Coenders, die werkelijk mede door nooddruft een spoediger einde heeft gevonden dan anders het geval zou zijn geweest, en óók om de menschen van onze richting over de schaamte heen te helpen van tijdelijke armoede, daar ieder onzer onder deze verhoudingen er zeker van is eenige malen in zijn leven (en anderen voortdurend) hieronder te lijden. **Het gaat juist in beginsel om de opheffing der armoede en een gelijkmatige distributie van geld en goed.**

Het spreekt vanzelf dat men — evenals bij het steunfonds voor slachtoffers van principieel en daadwerkelijk anti-militarisme b.v. plaats vindt — eenig vertrouwen zal moeten hebben in de commissie die de gelden van het algemeen solidariteitsfonds ontvangt en verdeelt. Hierbij zullen zich natuurlijk periodieke vergaderingen van alle belangstellenden aansluiten en deze vormen vanzelf de contrôle op de commissie.

Als voorloopige commissie werd aangewezen: Hooze, Vos en Stevens te Amsterdam (vanwege de geringe vergaderkosten) en Giesen.

Wat het speciale geval Lansink Sr. betreft, dat een der aanleidingen was tot het opnieuw aan de orde stellen der solidariteitskwestie en tot het trachten hierin een begin van anarchistisch-socialistische organisatie te brengen, werd besloten de gelden van het fonds te verdeelen over het aantal aanvragen (**welke van nu af worden ingewacht bij ondergeteekende**) naar gelang van de behoeften der gezinnen of individuen in nood. Zoodat het geval Lansink Sr. één der gevallen wordt en niet h e t geval.

Het zal aan u, die dit leest, liggen of deze poging slagen zal.

Het is in de laatste tijden meermalen gebeurd, dat menschen, die zelf bedrogen waren uitgekomen in hun verwachtingen, hiervan de heele beweging de schuld gaven en deze in arren moede verlieten of beschimpten.

Het is ook wáár, dat er misschien te veel afbraak en te weinig nieuwbouw is.

Het is echter óók waar, dat de wereldtoestand (waarin inderdaad méér verkeerd dan goed is ingericht) hiervan oorzaak is.

Doch daartegenover heeft het waarschijnlijk zin, om dat wat er goed is, allereerst verder uit te bouwen of een nieuwbouw in socialistischen zin te beginnen.

Welnu, de solidariteit is een oud anarchistisch-socialistisch-, een bekend syndicalistisch ideaal.

Bij gelegenheden — stakingen etc. — wordt het ook wezenlijk toegepast, doch maar al te tijdelijk.

Waarom zouden wij het niet d a g e l i j k s gaan toepassen, en er d a g e l i j k s c h w e r k van maken?

Ik heb al eens meer gezegd: „waarom kan Toon t j e Solidair niet eens volwassen worden en wordt hij niet eindelijk **Toon Solidair** met een groote T en hoofdletter S.?"

Kameraden, het ligt aan u deze meerderjarigheidsverklaring werkelijkheid te maken.

En geen dooddoeners! Kom ons niet aan met de tegenwerping: „nu zijt ge tòch nog maar in een klein kringetje; ge zijt nu bezig de solidariteit te verwerkelijken onder anarchisten, syndicalisten en revolutionair-antimilitaristen, maar waarom trekt ge u b.v.b. de roomschen niet aan". Dan antwoorden wij: de roomschen helpen elkaar onderling reeds op h u n manier; wees een vurige roomsche en de priesters laten u niet in den steek; dien den staat als ambtenaar en ge hebt pensioen; wees trouwe dienaar van Troelstra en hij richt voor u een tehuis op, etc. etc.; maar juist de uiterst linksche beweging is tot nu toe a l te nalatig geweest in deze.

Bovendien gaat het niet eens enkel om de uiterst linksche beweging, het gaat om een voorbeeld te stellen van **wereldsolidariteit**, maar die moet nu eenmaal **beginnen** door menschen en bewegingen die er iets van begrijpen.

Bovendien zorgen ook de menschen in de uiterst linksche beweging: bijna alleen eerst nog voor vrouw, voor kinderen, voor vrienden, voor bevoorrechten en dán pas voor de overigen. Dus is het wezenlijk een stap voorwaarts als we overgaan tot georganiseerde dagelijksche solidariteit onder de geheele uiterst linksche beweging als zoodanig, in plaats van, zooals tot nu toe, overgrootendeels onbekend met elkaars pogingen, naast elkaar in 't donker te loopen strompelen.

Natuurlijk zal dit fonds correspondenten moeten hebben in de verschillende plaatsen en streken. Natuurlijk zal er misbruik van gemaakt worden. Maar de vraag is maar: zal het meer goed dan kwaad doen gezien vanuit het sociaal-anarchistisch ideaal.

In het vertrouwen dat het meer goed inderdaad dan kwaad zal doen vanuit de ideeën die ons bezielen, **verzoeken wij allen die dit lezen, hun bijdragen** (in den vorm van vaste contributie van organisaties of bijdragen van personen) te willen toezenden aan ondergeteekende, die hiervan in de bladen of in afzonderlijke circulaires verantwoording zal doen met aanwijzing hoe het geld besteed is.

Uw actie hierop inwachtend,

J. Giesen, Blauwkapel.

(Dit is voldoend adres).

De waarheid over Rusland.

IV.

Over de toeneming der werkloosheid het volgende uit de „Troed" van 17 April 1925: in Moskou waren **ingeschreven** alleen: 1 Oct. 1924 nog 48.459, 1 Jan. 1925 al 79.000, 1 April reeds 104.000 en 15 April tenslotte 110.000 werkloozen. Een bewijs, dat hun aantal sterk toeneemt! In Petersburg is het niet minder. Volgens de „Troed" van 5 Juli 1925 waren er daar toen 52.000 werkloozen, van wie slechts 13.000 ondersteuning verkrijgen uit de sociale verzekering. Slechts 40 % der georganiseerde werkloozen krijgt uitkeering. Het bestuur van Moskou organiseerde „arbeidsgemeenschappen" voor 10.000 werkloozen, waar dezen werden uitgebuit door een tariefstelsel dat hoogstens 18 tot 25 roebel per maand aan loon opleverde. Precies dus als de kapitalistische werkverschaffing in Europa de werkloozen exploiteert.

De geraffineerde uitbuitingsstelsels leidden dit jaar (1925) tot groote stakingen, tegen den wil der vakorganisaties in geproclameerd. In Juni 1925 staakten in de textielfabrieken van Goloetwin 3000 arbeiders 7 dagen lang, in die van Iwanowo-Wosnessensk bijna alle werkers, en met goed gevolg. Dit resultaat wekte vele andere stakingen, tegen den staat en de vakorganisaties gericht. Het gevolg was een loonsverhooging. Bovendien werd bereikt, dat de bolsjewieken hun plannen niet konden verwerkelijken, om elk arbeider in plaats van 2 nu 3 weefgetouwen te doen bedienen om de productie op te voeren. In de Sabinsk-fabrieken werden de bolsjewistische arbeiders uit de vakbonden gedwongen, onderkruipersdiensten te verrichten. Wie weigerde, werd uit de partij gesloten en viel in ongenade. In de glasindustrie van Goessj-Chroestalnyi produceerden de arbeiders meer dan de vastgestelde norm. De bedrijfsleiding verhoogde, in overleg met de vakbeweging, daarop den vereischten norm tot het dubbele. De arbeiders staakten. Nu beval de overheid aan alle leden der bolsjewistische partij, de staking te breken. Dezen stelden daarop aan de stakende arbeiders een resolutie voor, om de staking op te heffen. De resolutie werd verworpen. Toen werd het bedrijf gesloten, de stakers kregen allen ontslag en personeel werd slechts tegen de nieuwe, gehalveerde loonen, aangenomen.

In de „Prawda" van 19 Juli spaart Andrejef, voorzitter van de vereeniging van spoorwegbeambten, den vakorganisaties zijn critiek niet en wijst op den breuk tusschen arbeiders en vakbondleiders. „Wij kennen een reeks van feiten, waarbij deze breuk inderdaad is voorgekomen. Het scherpste bewijs van zulk een breuk tusschen de breede massa en de vakbonden is bijvoorbeeld in de laatste conflicten op eenige textielfabrieken voorhanden, waar de toestand zóó was, dat aan de eene zijde zich de groote massa der arbeiders en aan de andere zich onze organisaties bevonden". En hij vervolgt: „Wij kennen verrassende gevallen, waarin de bedrijfscommissie bij een conflict tusschen de arbeiders en de bedrijfsleiding een bekendmaking aanplakt, dat wie den arbeid niet hervat, onmiddellijk ontslagen wordt. De vakorganisaties streven er hoofdzakelijk naar, haar werkzaamheid voor de oogen der overheid in een glanzend licht te laten verschijnen". Deze overheid is de eigenares der fabriek, de uitbuitster, de werkgeefster. Haar bondgenooten zijn de leiders der vakorganisaties, van wie een niet gering deel oplichters zijn. De „Troed" van 3 Mei 1925 zegt, dat „verduistering van gelden der vakorganisaties een epidemisch karakter heeft aangenomen", en vermeldt 683 gevallen van verduisteringen tot een bedrag van 314.000 roebels. De „Troed" van 30 Mei geeft een rede van Tomski weer, den voorzitter der Russische vakorganisaties, waarin deze er over klaagt, dat in de grootste vakbonden 90—100.000 goudroebels zijn verduisterd. De „Troed" van 26 Maart 1925 klaagt er over, dat de vakorganisatieleiders hun werk alleen als een beroep beschouwen, waartoe zij geroepen zijn, en daarom alle critiek beantwoorden met uitsluiting uit de organisatie, wegens „het in diskrediet brengen van den bond".

Al deze mededeelingen uit officieele bolsjewistische bladen, hoofdorganen der regeering, der partij of der vakorganisaties, stellen onweersprekelijk vast, dat de arbeiders in Rusland behooren tot **een uitgebuite, onderdrukte en bedrogen klasse.**

DE OPVOEDING DER JEUGD.

Het Engelsche rapport meldt, dat 4.683.000 kinderen op 63.713 volksscholen gaan. Hoe valsch deze voorstelling is, geeft Lunatscharsky, volkscommissaris voor onderwijs enz., zelf aan in de „Prawda" van 10 October 1924, volgens welk bericht er 49.000 scholen zijn met 3.700.000 kinderen. Sommige onderwijzers hebben klassen van 150—180 kinderen. De „Prawda" van 24 Februari 1925 zegt, dat in Centraal-Rusland 50 % der leerplichtige jeugd niet ter school gaat, op sommige plaatsen 72 % niet. Hetzelfde blad van 16 Januari 1925 zegt, dat het aantal bloedarmoedige kinderen op de Moskousche scholen van 1919 tot 1924 bedroeg elk jaar: 9 % — 11,2 % — 15,3 % — 21,9 % — 39,3 % — en in 1924 reeds 42,3 %. Aan hartkwalen leden in 1924 ook 36 % der kinderen.

Bovendien is Rusland vol zwervende, verlaten, vagebondeerende kinderen. De „Prawda" van 22 Januari 1925 schat het aantal in Noord-Kaukasië op 44.770, in Saratoff op 27.000. Deze daklooze zwervertjes moeten door bedelen en stelen aan de kost komen. In 5 jaar tijds werden 50.000 „jeugdige misdadigers" veroordeeld, van wie 91 % van proletarische afkomst waren. Uitslag, oogenziekten en zelfs geslachtsziekten komen bij hen voor.

De proletarische jeugd levert vooral de prostituées. Volgens de „Izwestia" van 19 Februari 1925 waren van de 623 ondervraagde prostituées uit een district van Moskou er 374 van proletarische, 32 van aristokratische, 25 van burgerlijke, 161 van boeren- en 31 van andere afkomst.

Wordt vervolgd.

Sociaal-Politieke Kroniek

De wereldhuishouding wordt hoe langer hoe meer internationaal, grondstoffen uit de eene streek worden verwerkt tot heel- en halffabrikaten in de andere en weer vervoerd en verspreid over de heele wereld.

En hoewel dit praktisch de menschen meer met elkaar in contact brengt, ze minder als vreemde, onbegrijpende en onbegrijpbare wezens tegenover elkaar doet staan, heeft het ook een sterke afhankelijkheid van elkaar ten gevolge. Zoodat we bijv. in den oorlog merkten,

voor de voedselvoorziening afhankelijk te zijn van Amerika,

wat een mooie roerende bede van de Haagsche Post tengevolge had. En ook heeft het tengevolge, dat een crisis in een industrie in een land zich voortplant over andere landen, en dus een veel ernstiger karakter aanneemt dan vroeger meest het geval was.

Het is zooals Gorter ergens opmerkte, dat de uitbuiting

internationaal georganiseerd

werd door de internationaliseering van het kapitalisme en dat door den wereldoorlog den strijd werd ontketend tegen het internationale proletariaat.

En we hebben gezien door dienzelfden wereldoorlog, dat het proletariaat nog niet internationaal dacht en handelde, maar dat het zich verknocht gevoelde aan de bourgeoisie van het eigen land. En nog sterker is, tengevolge van den wereldoorlog alweer, de afhankelijkheid geworden van de eene nationale industrie op de andere.

En zoo lezen we dan in de N. C.: „De Spaansche steenkolencrisis dankt haar ontstaan in hoofdzaak aan, en heeft eenzelfde verloop als die in Engeland. Zij wordt voortgebracht door de concurrentie van de Engelsche steenkool op de Spaansche kustplaatsen, een concurrentie, die zich scherper afteekende naarmate de Engelsche kool in prijs daalde."

En als oorzaken van de groote invloed dier Engelsche concurrentie noemt het blad dan in de eerste plaats de technische, dat de kolenlagen onregelmatig gelegen zijn, wat hooge bedrijfsonkosten veroorzaakt, en de onvoldoende organisatie en verder een gebrek aan vooruitstrevende geest, aan activiteit, een zoeken van bescherming bij den staat. Wonderlijk doet het aan, dat het verschijnsel ook bij de andere industrieën geconstateerd wordt, wonderlijk vooral bij een volk, dat in zijn taal het werkwoord tot het hoofddeel van den zin maakte, en zooveel mogelijk onderwerp en lijdend voorwerp met het werkwoord doet samenvallen en waar ondanks de groote

armoe der bevolking,

vooral op het platteland, de menschen zooveel blijheid bezitten, dat, zooals iemand eens vertelde, de loop ongemerkt in den dans overgaat.

Of zien we hier een nog jong kapitalisme, dat zijn steun bij den staat zoekt, dat zich tracht te wapenen tegen de oude feodale machten, dat daarenboven vertrouwt op het buitenland?

Want ook in Spanje zelf schijnt de Spaansche steenkool door de Engelsche te zijn verdrongen en ook Duitsch kapitaal tracht er door te dringen, waarvan het handelsverdrag spreekt, dat korten tijd geleden is tot stand gekomen en de comedie beëindigde, dat Duitsche firma's onder Spaanschen vlag moesten werken.

Om de volksaard van dit land, dat zoover van ons wegligt, ook maar eenigszins te benaderen, is niet gemakkelijk. Er schijnen diepe conflicten en groote verscheidenheid van karakters te bestaan — aan den eenen kant zien we de Jezuïten er verschijnen, met hun pogingen om de oude katholieke kerk de wetenschap in te enten en de kerk te zuiveren, met hun somberheid en dogmatiek, en daarnaast zien we een persiflage op het oude ridderdom, dat, als de riddertijd is afgeloopen, nog droomt van avontuur en macht, in de Don Quichotte, die tegen windmolens strijdt.

En ons toch ontroert door zijn moed en enthousiasme, want voelt niet elk revolutionair zich soms min of meer een Don Quichotte?

En als we dan daarnaast zien de teekening van de zoo populaire Don Juan, de meest zuivere Bohème, die zich zelf geeft in zijn liefde zonder zich te kunnen hechten, dan begrijpen we, dat we bij een volk staan, waaronder sterke, heftige typen leven. Want al is niet elke Spanjaard een Jezuit, of een Don Quichotte, of een Don Juan, het type heeft hij gekend en bewonderd, en het heeft weerklank gevonden in iets van zijn denken en voelen. En als we de zangerige, mooie taal hooren, met zijn groote warme klanken — waarom is ons Hollandsch toch zoo effen zonder veel muziek — dan verwondert het ons minder.

En nu merkt men ook, dat het onwaar is, dat het christendom hun de beschaving, de cultuur heeft gebracht — men heeft reeds lang erkend de waarde der dingen, die de Mooren er hebben achtergelaten, toen ze omstreeks 1500 uit Spanje werden verdreven.

Nu eerst waardeert men de Arabische socioloog, die in dien tijd reeds het ontstaan der staten niet als een goddelijke instelling, maar als een gevolg en uiting der rassenstrijd beschouwde, welke gedachten in christelijk Europa door den invloed der geestelijkheid zich eerst na vier eeuwen kon ontwikkelen.

En in dit vreemde verre land is het westersch kapitalisme doorgedrongen. We vonden het in de Duitsche stoomvaartmaatschappij op de Levant als in het feit, dat

op de Spaansche vloot Engelsche steenkool

wordt gebruikt, hoewel beide even geschikt zijn voor het doel, en de Spaansche industrie door hooge invoerrechten is beschermd. En de armoede der bevolking komt tot uiting in het bedrag, dat de arbeiders, die door de Engelsche concurrentie ontslagen waren, als uitkeering krijgen: 4 peseta per dag, in een fabriekstreek als Catalonië, dat dichter nog ligt bij de Fransche grens en waarvan men ons de bevolking teekent als revolutionair, waar ook meer dan eens opstanden geweest zijn, waar betrekkelijk veel revolutionairen zijn, die in contact staan met de kameraden, die verbannen in Zuid-Frankrijk leven.

Meer dan eens is beweerd, dat in Spanje, evenals in Rusland, een constanten revolutionairen toestand is, en soms schijnt dit gerucht werkelijkheid te zijn, als we letten op de onlust voor den strijd in Marokko bij het leger, op de ophemeling en kunstmatige vereering van Primo de Rivera, op de vervolging van revolutionairen en radicalen, en op het ontbreken van eenige betrouwbare berichten in de pers.

Over de interne toestand in Spanje ontbreken steeds weer betrouwbare berichten.

Zoodat het den schijn heeft of men de waarheid schuwt.

TAU.

Een gevangen kameraad.

In de gevangenis te Zutfen zit opgesloten onze kameraad W. L. Werker wegens verzet tegen de politie tijdens de colportage met de „Wapens Neder" en het schilderen op straat.

11 November „viert" hij zijn 21ste verjaardag in de gevangenis. Men vergete hem ook niet.

Zijn adres is: no. 56/299, strafgevangenis, Zutfen.

Correspondentie.

Kameraad Adamas, Nettestraat 203, Gent (België) wil heel graag „De Branding" „Bevrijding" en „Alarm" ontvangen. Willen de resp. administratie's hem hunne bladen doen toekomen?

Een onzer Friesche kameraden zendt ons een stuk, waarin hij z'n bevreemding uitspreekt over het feit, dat zoo vele kameraden op allerlei wijze volop meewerken aan het weekblad „De Ploeger", terwijl het volgens hem juister en beter van die kameraden zou zijn, hun krachten te geven aan „De Arbeider", „De Wapens Neder" en „De Vrijdenker".

We plaatsen dit stuk niet, mede omreden we niets voelen voor een eindelooze polemiek, welke plaatsing ten gevolge zou hebben, doch de raad, welke in genoemd stuk aan verschillende kameraden wordt gegeven, nl. méér aandacht te schenken aan de bladen met werkelijk principieelen inhoud, mag zeker door hen, die 't aangaat, ter harte worden genomen.

G. O. te S. Over E. had ik ook van C. een bericht. Om ruimte te winnen, kwam plaatsing van C.'s bericht beter uit.

T. V. te D. Welkom in de rij der medewerkers. Voorwaarden, daaraan verbonden, zijn: beknoptheid in 't schrijven en copie tijdig zenden. De bijdrage, welke ge thans zond, was voor dit no. te laat.

H. v. G. te A. Adres mij niet bekend. Informeer even bij Eikeboom, Commelinstraat 41, Amsterdam.

Bl. te H. Toch geloof ik, dat beknopte berichten ook uit uw omgeving van propagandistische waarde voor 't blad zouden zijn. Zie dus eens. Over 't andere spreken we deze week in de Comm.-verg.

C. L. te A. Bericht, hoewel 'n verkapte advertentie, gedeeltelijk geplaatst. Wil uw comité er attent op maken, dat ons blad er ook 'n advertentie-rubriek op na houdt.

J. S. te S. Wordt geplaatst, maar in dit nummer kon 'k het niet meer bergen.

M. R. te De W. Dito. Red.

K. P. te Foxham. Postw. voor adv. ontvangen.

L. J. K. te Veendam. Postw. adv. en bladverk. ontv.

V. J. V. te Santpoort. Wie betaalt even advertentie no. 15 November 1924. Onderwerp: Verschenen „Vrije Jeugd"? Kosten zijn f 2.50.

Plaatselijk nieuws.

GRONINGEN.

SAPPEMEER.

Opening bibliotheek Vrije Soc. Ver. Eindelijk zijn we dan zoover gevorderd, dat we de bibliotheek Dinsdag 3 November wederom voor het publiek open kunnen stellen. Tegen dien tijd wordt den inwoners van Hoogezand en Sappemeer gratis een catalogus thuis bezorgd, die er werkelijk goed uitziet. Een kleine 500 werken staan er in aangegeven. Het is een lust het boekje zoo eens door te bladeren. Vóór op de omslag prijkt een opvallende advertentie van de afdeeling H.-S. van den A. N. G. O. B. Een en ander mag zich laten zien. Als men daarbij bedenkt, dat men uit die mooie verzameling van lectuur een keuze kan doen voor 2 cent per week en per deel, dan durven we beweren, dat er niet veel lezers en lezeressen van „De Arbeider" zullen zijn, die hiervan geen gebruik zullen maken.

Verder dient nog even vermeld, dat, evenals het vorig jaar, ook dit jaar aan schoolgaande kinderen geen boeken ter leen zullen worden verstrekt. Reeds eerder werden de reden hiervan genoemd.

Elken Dinsdag van 5.30 tot 7.30 is de bibliotheek geopend.

Propaganda. In haar j.l. gehouden huish. verg. besloot de V. S. V. wekelijks een aantal exempl. meer te betrekken van ons blad „De Arbeider".

Verschillende leden gaven zich op, hiermede te werken. Ieder neemt wekelijks eenige voor zijn (hare) rekening en tracht die te verkoopen, zoo noodig door huis aan huis te vragen. Indien de colportage niet zoo goed meer gaat, zullen we 't op een andere manier probeeren.

Indien we zoo overal iets wilden doen vrienden (al neemt ieder slechts 2 of 3 voor zijn rekening) dan kan de oplaag misschien binnen niet al te langen tijd met 100 bladen worden vergroot.

Verder bestelde de groep eenige honderden anti-mil. plakmotto's en 1500 anti-mil. circulaires om te verspreiden tegen St. Nicolaas. Hierin wordt het publiek er op attent gemaakt, toch vooral voor hunne kinderen geen oorlogsspeelgoederen te koopen als soldaatjes, geweertjes, enz. De verspreiding van deze circulaire zal zeer zeker z'n nut hebben!

Kameraden, het is thans nog tijd!

DELFZIJL.

Men heeft de empirische en bespiegelende methode —
Ook die van Bosco *) is bijzonder in de mode.
P. A. de Génestet.

De kantonrechter te Appingedam veroordeelde mij tot het betalen van 'n gulden boete, omdat ik niet wilde stemmen. Ik stemde niet, omdat ik er van overtuigd ben, dat wij reeds te veel ezels in de wereld hebben en dat het spelletje van regeeren steeds meerdere ezels kweekt, die alleen maar het kunstje moeten kennen om met de lange ooren te goochelen. En daar komt nog bij dat er steeds weer nieuwe vliegen op het zieke lichaam komen om zich dik te zuigen.

En nu heb ik dan voor mij het verslag van onze gemeenteraadszitting en daar lees je nu uit, hoe er enkelen zijn die een klein beetje Boscokunst in de ooren hebben, maar anderen vanaf de intrede zijn gegroeid als 'n koestaart.

De bolsjewieken, die beloofd hebben revolutie te maken, zijn zoodanig gedemoraliseerd, dat ze niet weten hoe de grond duur wordt. Daar heb je het nou, lullige kiezers, wat ik altijd beweerd heb. Er is niet veel verschil tusschen de neger van Curaçau en onze Hollandsche afgevaardigde. De neger, die 's avonds met een beetje eten op 'n plankje naar de rustplaats van den overledene gaat om de booze geesten lekker te maken, leeft in 'n waan en in onze afgevaardigden vindt ge een voortzetting daarvan.

Het ééne reëele feit, dat niets, niets er komt zonder arbeid, is hun onbekend. Het lepeltje melk in de koffie leert hun niets!

De oermensch schiep een god naar zijn beeld en in onze afgevaardigden vinden we altijd een verlengstuk weer.

En nu spreek ik niet alleen over bolsjewieken — het kan mij niet schelen hoe ze zich noemen — en ook niet alleen tegen de sullen van arbeiders, maar ook tegen waanwijze burgers; en de handelaren kunnen voor mijn part ook stikken in de koffie en verdwijnen.

Aanbidders van goden, stelsels en methodes, zwijg met je kromme knieën over verfraaiing en uitbreiding! Waarvoor wil je uitbreiden, voor heideontginning in Jipsinghuizen?

Of denk je met je democratisch bordje soep de booze geesten in Emden, Hamburg, Rotterdam en Amsterdam te bezweren? Jullie, in je waan, zijt gelijk aan de struisvogel, die de kop in het zand steekt en zich laat pakken.

En jullie bezuinigende kiezers, hebben jullie niet gezegd: als wij op Jan Nijhof gingen stemmen, dat wij goedkoop uit zouden zijn? Waarom eischen jullie nu niet van hem, dat hij zijn land gratis aan de gemeenschap geeft?

Moet hij van onze belastingpenningen nog meer stapelen?

Hoe is hij aan die grond gekomen?

Zijn voorouders hebben het toch zeker ... genomen?

En hier, het lieve plekje aan de zee, waar eens het wiegje stond van uwe „Jan", mag toch niet zóó verkwanseld worden? Of hebben jullie ook van Bosco geleerd?

Liegende, huichelende bende, wil je ook de gulden boete voor mij betalen? Zoo niet, dan ben je nog niet van mij af!

*) Bartolommeo Bosco, beroemd goochelaar.

NIEUWE PEKELA.

Oproep aan de kameraden en sympathiseerenden met de sociaal-anarchistische beweging in deze omgeving.

Zooals je allen bekend kan zijn, is hier van een eigenlijke groep geen sprake meer, wat tengevolge heeft, dat slechts enkelen geregeld nog colporteeren met „De Arbeider" en „De Wapens Neder".

Overigens is de propaganda voor onze ideeën alhier verslapt.

Ik denk aan de woorden, gesproken bij het graf van onzen overleden kameraad Jo v. d. Sluis, nl. dat de beste eer, aan hem te bewijzen, is: zijn werken voort te zetten. Welnu, van mislukte vergaderingen enz. kunnen we hier tot dusver niet spreken, wat toch dunkt mij een bewijs is, dat er hier met onze ideeën gesympathiseerd wordt. Laten we dan a.s. Zondagnamiddag 1 Nov. om 3 uur samen komen in 't café Huls alhier, om gezamenlijk te bespreken wat we kunnen doen voor onze beweging. Vele handen maken licht werk. Komaan vrienden, toont allen uwe belangstelling en komt ter vergadering.

Laten we hen, die nu nog colporteeren, de taak vergemakkelijken en trachten de beweging ook hier weer krachtiger te doen worden.

Namens eenige vrienden: Alb. Drent.

FRIESLAND.

AKKRUM.

Er komt weer meer beweging. Wij hebben wat steun gekregen voor de kameraden uit de stakingsdagen en Zaterdagavond 31 Oct. spreekt C. Bosma van Heerenveen voor ons.

Kameraden aan 't werk, de geschikte tijd komt weder aan.

HOLLAND.

AMSTERDAM.

Comité van actie tegen de stemdwang. Openbare Protestvergadering tegen de vervolgingen, op Maandag 2 Nov. Spr. A. L. Constandse. Onderwerp: „Stemdwang en Volksverleugening".

Gebouw „Handwerkers-Vriendenkring", Nieuwe Achtergracht b./d. Roeterstraat. Aanvang 8 uur.

Als Herman Schuurman vrijkomt... wordt door het comité uit de anti-militairistische en anarchistische groepen een vergadering belegd in „Handwerkers Vriendenkring", Nw. Achtergracht 142-144.

Herman Schuurman zal spreken over de vervolgingen van den laatsten tijd, terwijl mede zal spreken A. L. Constandse met het onderwerp: „Het witte schrikbewind in Nederland". De vergadering vindt plaats op 23 November.

Kameraden! Evenals de vorige twee vergaderingen door het comité belegd, moet ook deze slagen. Het moet worden een krachtig protest tegen de terreur van politie en justitie, waarmede men ons tracht te fnuiken.

ROTTERDAM.

De groep aan den Linker-Maasoever houdt geregeld, minstens elke 14 dagen, vergaderingen in het Jagershuis, waar Constandse reeds herhaaldelijk sprak, Jo de Haas, De Vries ook en nog vele anderen zullen komen. Steeds op Zondagavond. Het zaaltje is dan geregeld goed, soms zelfs uiterst goed bezet. De laatste weken zijn er door de kameraden steeds collectes gehouden voor de gezinnen der gevangen Friesche slachtoffers der staking, en door eigen bijdragen daarbij te voegen kon men reeds 70 gulden aan Bosma te Heerenveen afdragen. Is dit niet een zeer navolgenswaardig voorbeeld?

ARNHEM.

Cursusvergadering op Zondag 1 Nov., voormiddags 10 uur ten huize van De Wilt, Eusebiusplein 11. Door P. Peters zal een inleiding worden gehouden over: „Het recht op egoïsme." Gelegenheid tot gedachtenwisseling.

TWENTE.

ENSCHEDÉ.

Wee den overwonnene! 't Gebeurde de vorige week. Druilerig, triestig viel er dien dag een fijnen motregen naar beneden, onophoudelijk zonder tusschenpoozen, alsof de natuur weende over de slechtheid der menschen, die hier op deze kleine aarde elkanders leven tot een hel maken, erger dan Dante in z'n „Inferno" teekende.

Maar, vraagt de lezer, wat is er dan gebeurd, dat ge zoo filosofisch pessimistisch uit je slof schiet?

Anarchistisch Jaarboekje 1926.

De drukkerij is aan het jaarboekje bezig, maar de uitgave wordt eenigszins vertraagd doordat wij nog niet voldoende adressen van groepen en correspondentschappen hebben. Eveneens is ons lijstje van sprekers nog te klein, terwijl ook nog vele groepen en kolporteurs hunne bestellingen moeten doen. Uiterlijk 7 November moeten alle opgaven binnen zijn. Denkt daar wel om vrienden, want langer uitstel is onmogelijk, want vóór 1 Januari moet de oplaag uitverkocht zijn, zoodat wij op tijd moeten verschijnen. Gezien de ingekomen copie wordt de inhoud zeer belangrijk, propagandistisch.

Wie niet teleur wil stellen en teleurgesteld wil worden, doe dus deze week zijn (haar) plicht!

Prijs 15 cent, fr. p. p. 19 ct.; 10 tot 25 ex. 13½ ct. fr. p. p.; 25 ex. en meer 12½ ct. fr. p. p.

Verzending geschiedt na opzending van het bedrag. Voor de comm.: H. E. Kaspers, Helmersstraat 10, Hilversum.

Lectuur.

De Uitgeverij „De Dageraad" (N. H. Luigies & Zonen te Rotterdam) is begonnen met de uitgave van een serie populaire geschriften ter verdediging van het beginsel der vrije gedachte. De eerste twee nummers hiervan zijn verschenen.

Het zijn: „*Huwelijk of vrije liefde*" en: „*God, het vijfde rad aan den socialistischen wagen*", beide geschreven door J. Hoving, redacteur van „De Vrijdenker".

Voornamelijk eerstgenoemde brochure hebben we met veel genoegen gelezen. Wat treffen we daarin veel overdenkens-waardigs aan over dit zoo belangrijke onderwerp.

Zooals trouwens ook met laatstgenoemd geschrift het geval is.

Het bedoelt te zijn een strijdschrift tegen het godsdienstig bestanddeel van het religieus-socialisme.

Ziehier de conclusie, waartoe de schrijver aan 't slot zijner brochure komt:

„De toekomst van het socialisme kan derhalve niet liggen in zijn vergodsdienstlijking; de toekomst van het socialisme eischt integendeel volkomen socialistische verwetenschappelijking van alle menschelijk besef, dat heden nog godsdienstig vertroebeld is.

De religieuse socialisten doen als socialisten een goed socialistisch werk indien zij den godsdienstigen het socialisme propageeren.

Zij doen echter socialistisch een slecht werk indien zij den socialisten den godsdienst prediken".

We raden lezing dezer brochures, waarvan de correctie beter had kunnen zijn, krachtig aan.

B.

Nieuw boek.

Binnenkort verschijnt bij de Erven Bohn te Haarlem een tweede druk van Clara Meijer-Wichmann's „Inleiding tot de Philosophie der Samenleving", vermeerderd met een levensschets (75 bladz.) van de schrijfster, door J. B. Meijer, en 5 foto's.

Nederlandsche vrijheid.

Als men als uitgehongerde Drentenaar, maar toch vrij Nederlander, in dat vrije Nederland naar werkgelegenheid zoekt, raakt men meestal verzeild bij de Zuiderzeewerken, waar men direct een proefje krijgt van de vrijheid, welke wij als proletariërs genieten.

Wanneer men dan het geluk heeft, door de heeren aannemers te worden aangenomen voor 40 centen per uur, bij een 10-urige arbeidsdag (men moet ook bedenken, dat de regeering de werken uitbesteed, dat zij dus zelf de 8-urendag tot een paskwil maakt) dan komt men bij den ploegbaas terecht die u vertelt, dat ge bij hem in de keet moet liggen. Wil men dat niet, dan voegt hij er beleefdheidshalve aan toe, dat ge dan wel weer kunt opdonderen.

En als men dan door de nood gedreven, alle gevoel van mensch te willen zijn, op zij zet en men er in toestemt in de keeten te gaan liggen, wordt je direct de eerste dag gevraagd, of je geheelonthouder bent. Geef je een bevestigend antwoord, en men dus wil trachten, mensch te blijven, wordt men stelselmatig door den keetbaas getreiterd. Je eten is slechter, je ligplaats, ja de geheele behandeling, welke buitendien reeds slecht is, wordt zoo mogelijk nog slechter gemaakt dan die van de drinkebroers.

Moet er iemand worden bedankt, de keetbaas zorgt er voor, dat de geheelonthouder er uit ligt.

Dus: zuipen of geen werk! En het gaat de aannemers best naar 'tzin; drinkende menschen denken niet. Daar kan men alles van gedaan krijgen, die willen wel werken op schepen, die verrot zijn, wel werken met kranen, waarvan de kabel versleten is, die zullen nooit over een te langen arbeidsdag klagen of te weinig verdiensten.

Men ziet dus, hoe de Ned. regeering stelselmatig in vereeniging met aannemers en keetbazen, het zedelijk peil der arbeiders naar beneden trapt. Slechts domme en laaggezonken menschen kunnen nog gelooven aan een vrij Nederland. Want had men te doen met denkende menschen, die zouden walgen van zoo'n vrijheid, walgen van zoo'n cultuur.

H. v. H.

Och, 'n heel gewoon geval in onze van christendom en kapitalisme doortrokken samenleving, een arbeidersgezin plus acht kinderen werden door 'n paar handlangers van het kapitalistendom bij een weersgesteldheid zooals we boven uitstippelden, op straat gezet, verder niets. Dat is zoo dood-gewoon en komt zoo dikwijls voor, dat we nauwelijks nog de moeite nemen om er naar te kijken. Ons gevoel is afgestompt, onze zenuwen reageeren bijna niet meer wanneer we arme vertrapten in koude en regen met hun kinderen en armzalige meubeltjes onder den blooten hemel zien staan; 'n binnensmonds gemompelde vloek, 'n medelijdend schouderophalen en . . . we gaan onzen weg.

Wie was de man, die zoo harteloos, zoo onmenschelijk met z'n medemensch handelde? Die zoo geheel vergat het schoone woord van Jezus: wat ge aan de minste mijner broeders doet, dat hebt ge aan mij gedaan. Blijf mij s.v.p. met die preekerij, waarvoor 'n christelijke kruidenier nog geen pond goedkoope rijst geeft, van 't lijf, dergelijke woorden zijn goed en klinken aangenaam in een oudejaarsavond-speech van een dominé, voor de rest hebben ze niet meer waarde dan een oude, niet meer in circulatie zijnde cent.

Het is en was geen man, maar een firma, die luistert naar den naam Blijdenstein en Co., welke den treurigen moed had of liever: den kapitalistischen winsthonger konsekwent zoo ver doorvoerde, dat zij een huisgezin in de frissche lucht zette.

Wederom rijst de vraag: Wat noopte de firma tot dezen allerlaagsten maatregel van brutaal geweld en schandelijk eigenbelang. In korte woorden zullen we 't zeggen. De man en vader was voor de staking en uitsluiting werkzaam bij genoemde firma, doch ging 5 Mei niet op de eerste aanmaning van de firma Bl. en de christenbroeders in den heere, in de fabriek; zulks was in de oogen der firma een doodzonde, welke ze bijna op dezelfde wijze strafte als Jehova Adam en Eva, toen dezen van den appel gesnoept hadden en voor die booze daad het paradijs uitgegooid werden; ook deze arbeider vond, toen ie later weer wilde beginnen, de fabriekspoort gesloten — wel had ie nu geen paradijs verloren, maar toch stond hij van heden af aan honger ten prooi, omdat ie niets anders bezat dan z'n arbeidskracht en die wenschte men niet meer te gebruiken. En doordat ie, zooals we gezien hebben, ook onder de firma woonde, lag 't voor de hand, dat hij en de zijnen niet alleen werkloos, maar ook woningloos zouden worden.

De fabrikanten immers, we hebben dit al vaker aangetoond, willen van hunne arbeiders moderne lijfeigenen maken: onder de heeren werken, onder hun wonen, nietwaar, dan zitten ze net zoo vast aan de hedendaagsche katoenbaronnen als hun middeleeuwsche lotgenoot aan het stuk land, waarmede ie door den heer van 't land gekocht en verkocht kon worden. Aangenaam vooruitzicht voor de Twentsche textielarbeiders van de 20e eeuw. En als men zulk een stoffelijke slavernij, waaruit de geestelijke en moreele noodzakelijk moeten voortvloeien, die spot met ieder begrip van menschelijke waardigheid en vrijheid, nog verdedigen wil met een beroep op god en den bijbel, dan zeggen we met Schopenhauer: „Zoo'n god Jehova, die met een blij gemoed deze wereld van jammer en ellende bewerkt en dan nog zichzelf applaudiseert met een: „Ze is volmaakt goed" dat is niet uit te houden!"

Herdenking. Onze Ferrer-vergadering op Zondagavond jl. in de zaal van Hulstein, is betrekkelijk goed geslaagd. Wel ontbraken verscheidene kameraden en geestverwanten, doch in weerwil van dit gebrek aan meeleven hebben we een gezellige avond gehad.

Nadat de voorzitter met een kort woord op de beteekenis van dezen dag had gewezen, hield een van de kameraden een korte rede over het werken en strijden van verschillende martelaren door de eeuwen heen.

Kameraad G. Mantel Sr. uit Hengelo hield daarna een inleiding, waarin hij meer in 't bijzonder de groote verdiensten van Ferrer, die in een land als Spanje, waar de Roomsche clerus alles wat naar vrijheid en onafhankelijkheid streefde vervolgde, doodde of aan den honger prijsgaf, alles ten offer bracht voor het op rede en wetenschap gegrond onderwijs.

Met 'n woord van dank aan de sprekers en er tevens op wijzende, om met alle krachten, waarover we beschikken, het werk van F. voort te zetten, verklaarde de voorzitter het ernstige gedeelte van de bijeenkomst voor gesloten, en drong er op aan, dat ieder het zich zoo gezellig mogelijk zou maken.

Onder het vele, dat in den loop van den avond gegeven werd in den vorm van voordrachten en zang, maken we extra melding van W. Mantel Jr. en vrouw, die door enkele zangstukjes met vioolbegeleiding er veel toe hebben bijgedragen, dat de avond in de beste harmonie ten einde liep.

Ten slotte aan allen, die op de een of andere wijze medewerkten om de gezelligheid te verhoogen, onzen hartelijken dank. De collecte voor de gemaakte onkosten bracht ruim zes gulden op, wat een mooi bedrag mag heeten, gezien het kleine aantal personen hetwelk aanwezig was.

ALMELO.

Eigen gebouw. Door het Pl. Arb.-Secr., Comm. Partij, een tweetal neutrale drankbestrijdersvereen. en onderscheidene politieke vereen. en syndicalistische vakorganisaties alhier, is een comité gevormd tot stichting van een eigen gebouw. In de oprichtingsvergadering van Vrijdag 23 Oct. j.l. werd een definitief bestuur gekozen en verder den secretaris opdracht gegeven, de koninklijke goedkeuring aan te vragen voor een te houden verloting. Verder werd besloten, einde Maart 1926 een bazar te houden en tegelijkertijd de verloting. De hoofdprijzen der verloting zullen zijn: een rijwiel, een fotografietoestel, een boekenkast, een schemerlamp enz. Eveneens werd nog besloten tot het organiseeren van gezellige avonden.

Het secretariaat van het comité is gevestigd: Lijsterstraat 36, Almelo.

Verantwoording Bazar Zuidbroek

Inkomsten: 1000 aandeelen f 150.—; Entree Bazar-avond f 2.35; Amerik. boeldag f 14.20.

Totaal f 166.55.

Uitgaven: Correspondentie, porto's, boeken enz. f 36.45; goederen verzenden f 5.—.

Totaal f 41.45.

Voordeelig saldo ten bate van „De Arb." f 125.10.

De Bazarcommissie.

De goederen kunnen nog worden afgehaald bij A. Postma, Zuidbroek.

PEPERTJES.

Gemalen door HENK EIKEBOOM.

Over Uniformen.

Generaal (goedig tot bioscoop-portier): „Nou vriend, één streep méér langs je broek en je was generaal!"

Portier: „En u één streep minder en u was bioscoop-portier!"

De Bourgeoisie Sluipmoordt.

Uit Marseille kwam onlangs een bericht, dat in de dagbladen slechts een bescheiden plaatsje vond, volgens hetwelk gevallen van sabotage ontdekt zouden zijn op locomotieven en wel op die, welke bediend worden door personeel, dat als revolutionair bekend stond. Het doel was natuurlijk, dat die locomotieven verongelukken zouden en daarmee dat „rood geboefte".

Is dat iets anders dan de laagste en lafste sluipmoord?

De bourgeoisie huilt tranen met tuiten, wanneer één of andere ontaarde een misdaad pleegt. Maar zelf treedt zij met de afschuwelijkste middelen tegen haar tegenstanders op.

Waarom handelt zij zoo?

Omdat de revolutionaire idee doordringt en niet te stuiten is. In doodsangst tracht de bourgeoisie zich met het laatste middel, het geweld, te verzetten.

Dat zal niet lukken. De Revolutie marcheert!

Wat is Kunst?

Voor de bourgeoisie, dus ook volgens de geldende doorsnee-moraal, is kunst een luxe, een levensverfijning, die slechts enkelen, de bevoorrechten, zich kunnen permitteeren. Iets dus, waar je wel buiten kunt leven, maar kun je 't je verschaffen, zooveel te aardiger. Geen wonder dus, dat door zulk een moraal de kunst geheel buiten 't leven is komen te staan.

Een *onderwijzersblad* schrijft over een Indisch dichtwerk o.a.:

„In een rustige, stille atmosfeer, gezeten in een gemakkelijken stoel, licht niet te scherp, diffuse, en dan half luid lezend, kalm niet te vlug en men ondergaat een weldoende betooverings; rustig, stil, haast plechtig legt men zijn boek neer en verlaat plechtig, statig, ik zou haast zeggen op Oostersche wijze, zijn studeervertrek of leeskamer. Van de verhalen is iets weldadigs op u overgegaan."

Voelt ge hoe onecht en kunstmatig dit is? Niets is er in van kracht, van natuur, van weelde, van strijd. Het is steriel en buitenwerkelijk.

Ten doode gedoemd, gelijk de bourgeoisie zelf.

Verantwoording steun slachtoffers der veenarbeiders-staking tot en met 24 Oct.

Kameraden uit: Bolsward 15.50; Groningen 5.65; Lemmer (2e maal) 3.50; eenige vrienden uit Den Helder 7.50; Rotterdam (2e maal) L. Maasgroep 3.55; groep Oud-Beierland 3.—; coll. verg. Constandse 17.87; onbekende per G. Reedijk 1.—; J. v. d. S. 1.—; J. V. 1.—; H. P. S. 0.25; Akkrum Tj. D. 0.50; A. de L. 0.50; N. N. 2.50; H. W. B. 0.50; J. B. 0.50; Tj. D. 0.50; S. S. 2.50; D. W. 0.50; ten K. 0.50; ? 1.—; ? 2.50; L. te Dr. 2.50; v. d. B. te Dr. 0.50; St. te T. 0.50; R. te T. 1.50; Haarlem J. K. B. 2.—; Amsterdam G. v. O. 1.50; Heerenveen Tj. B. 1.—; A. B. 0.50 S. P. 2.50; per J. v. d. P. 4.—.

Rect. vorige verantw.: coll. Rotterdam niet 13.75, maar 13.57; G. R. 0.50.

De steunbeweging gaat vrij goed. Vooral enkele plaatsen doen hun uiterste best. Daarentegen komt uit die plaatsen, waarvan ik eenige verwachting had, als Amsterdam, Enschede, Arnhem en meerdere, niets.

Wanneer we nog een drie honderd gulden ontvangen, is de zorg geweken; wel is waar hebben de gedupeerden direct geen geregeld werk, maar toch zijn de ergste gevolgen voorkomen.

Mag ik hopen?

C. Bosma,
Badweg 772, Heerenveen.

Ingezonden.

Waarde Redactie.

Vergun me een plaatsje in 't eerstvolgend no. van „De Arbeider".

Inzake „De Arbeider"

Wanneer ik thuis zit en mijn dochtertje komt steeds bij mij te vragen om iets, dat ik haar wel kan geven, maar uit gemakzucht haar direct niet geef, blijft ze aanhouden met vragen totdat ik ten slotte moet opspringen om haar het gevraagde te geven. Waarom? Omdat ik van haar houd en omdat ze een product mede van mij is, terwijl haar het volle levensrecht toekomt.

Nu komt elke week bij mij het product van ons allen, n.l. „De Arbeider", steeds klagende en vragende om een beter bestaan, hetwelk het blad toekomt. Zoo ook weer in 't laatste no. in „Onze Echo" en 't onderschrift daarbij van de redactie.

Nu zou ik willen vragen: Kunnen we ons eigen product, het blad „De Arbeider", waarin geen kapitalistische redactie of uitgever den scepter zwaait, niet flink op pooten houden, zóó dat het blad er zijn kan op elk gebied?

Kom, nu geen laksheid of onwil meer!

Als ieder van ons elke week eens 5 cent bijdroeg (persoonlijk heb ik er ook wel 10 cent voor over) dan zou dat voor de Expl. Comm. al 'n heele uitkomst zijn. En we kregen daardoor misschien het bedoelde bijblad bij „De Arbeider".

Ik zit, terwijl ik dit schrijf, aan een sigaar van 6 cent te zuigen. Als 't er nu niet aanzit bij mij, om genoemde 5 ct. voor „De Arb." af te zonderen, ben ik bereid die sigaar op te offeren aan het doel: „De Arbeider" vooruit te brengen en daardoor mede te werken aan de bestaanszekerheid en uitbreiding van het blad, dat ons allen lief is.

Hoeveel wordt er door de vromen niet in hun offerbusjes gestort? Moeten wij dan, waar het onze zaak, ons beginsel betreft, bij de vromen achterblijven? Neen vrienden, allen onze schouders gezet onder het noodzakelijke werk, 't welk „De Arb." van ons vraagt.

Wie weet nog andere en zoo mogelijk betere middelen om genoemd doel te bereiken?

Groningen, 25-10-'25. H. K. Jr.

('t Doet ons genoegen, dat ook uit den kring onzer lezers stemmen op gaan voor uitbreiding van „De Arbeider" met een bijblad, als waarover eenige malen door ons is geschreven.

Inderdaad, als ieder lezer elke week 5 cent voor genoemd doel bijdraagt, dan komen we er.

Trouwens: ook op ander gebied kan er zoo ontzettend veel gebeuren. Is 't nu heusch zoo'n moeite, eenige honderden nieuwe lezers aan te werven? Die kunnen er komen, als ieder z'n krachten in die richting aanwendt.

Vrienden en vriendinnen, als elk van ons iets doet voor „De Arbeider", stellig: dan doen we, al zijn we dan klein in aantal, wonderen!

Zullen we dan willen? Red.)

Nogmaals de Mobilisatieslachtoffers.

Vriend Pultrum dient mij van antwoord, maar hoe komt Pultrum er bij, dat ik hem het *recht* ontzeg, zijn meening te zeggen. Ik heb geschreven, nadat ik had uitgelegd wat voor blad „De Ploeger" is, en wat de heer Wn. daarin had geschreven: „Dat is alles en er is m.i. (en dat zijn vele anti-mil. hier met mij eens) niets in wat Pultrum het recht geeft *zoo* over Wn. en zijn artikel te schrijven. Wanneer ik het woordje „zoo" er niet had staan, dan was de bewering van Pultrum juist geweest. Het gaat om de *manier*, vriend Pultrum, waarop u over die zaak geschreven hebt en er was *niets* in dat stukje van Wn. dat uw beleedigend schrijven rechtvaardigde en dat wenschte ik de lezers van „De Arbeider" duidelijk te maken.

En wanneer ik schrijf, dat „De Ploeger" geen speciaal anti-mil. blad is, dan bedoel ik daar niet mee, dat zij in zekeren zin militairistisch is, maar dat er ook artikelen in kunnen staan, die niet speciaal over het anti-mil. handelen. Pultrum weet ook wel beter, anders zou zijn naam niet geregeld als agent in „De Ploeger" staan.

Pultrum beweert nog, dat ik eenzijdig geschreven heb, en Wn. spaar. Mij dunkt, de andere zijde is door Pultrum voldoende belicht en men kan toch niet van mij vergen, dat ik iemand, die op een unfaire wijze is aangevallen, waar ik tegen op kom, ook nog zal aanvallen, want juist het unfaire schrijven van Pultrum deed mij naar de pen grijpen.

Wat het verdere betreft, waarover Pultrum schrijft, daarover zullen we in den grond der zaak wel ongeveer gelijk denken.

Dit aan Pultrum en anderen, die allicht de strekking van mijn schrijven niet begrepen hebben.

Lippenhuizen. H. v. d. Vliet.

P.S. Mochten er lezers van „De Arbeider" zijn, die met „De Ploeger" kennis willen maken, dan wil ik hen gaarne abonneeren.

(O.i. is thans van verschillende zijden voldoende over de onderhavige kwestie gezegd en zullen we dus thans de discussie daarover maar sluiten. Red.)

Rookt het SERIEMERK „DE ZAAIER", 6, 8 en 10 cent.

1919 Soc. Gem. Zangver. „Kunst n. d. Arbeid" 1925
Directeur de heer P. A. H. RINKET.

FEESTELIJKE BIJEENKOMST
ter gelegenheid van het 6-jarig bestaan, op ZATERDAG 14 NOV., 's avonds 8 uur, in „ONS HUIS", Heereweg, Groningen.
OPVOERING VAN: ZIJNE HOOGHEID BLIJSPEL IN 3 BEDRIJVEN
AFGEWISSELD DOOR ZANG. — AANBIEDING VLAG.
ENTREE 40 CENT. NA AFLOOP BAL. ZIE AANPLAK BILJETTEN.

Verzekert U bij de Levensverzek.-Mij. „AURORA",
daardoor dient gij uw eigen belang en dat van „De Weezenkas" en het „Ned. Vrijdenkersfonds".
Haar reserve wordt volgens de netto methode berekend en leidt dus tot hooge afkoopvoorschotten en premievrije polisbedragen.
Vraagt inlichtingen aan het hoofdkantoor Amsterdam, Heerengracht 62. Telefoon 47006.
Directeur: J. G. GÖTZE.
Abonneert U op „De Arbeider".

Begrafenisvereeniging „DE ONDERLINGE"
desverkiezende met Auto's of Rijtuigen
Laagste tarieven. 30 pct. kostenbesparing. Aansprekers:
J. P. FABER, Bedumerstr. 34a
B. MOOK, Meeuwerderw. 168a.

Nieuwe en tweedehands Meubelen.
A. DE LEVIE, Zuiderdiep 87 en 99.
Teleph. 2751. Groningen.

Uitgeverij „DE DAGERAAD"
N. H. LUIGIES & ZONEN
ROTTERDAM - Lange Torenstraat 22-26
Giro-Rekening 83745

Midden-November verschijnt:
Proletarische Vrijdenkers-Kalender
1926
onder red.: J. Hoving en A. L. Constandse
Op een driekleurig schild, groot 21 bij 38 cM. met prachtteekening van den kunstenaar GEORGE VAN RAEMDONCK, bevindt zich een blok van 104 bladen (208 pag.) waarop duidelijke datumcijfers (iedere dag vermeldt een gebeurtenis). Verder: schetsen, gedichten, wetenswaardigheden, teekeningen en foto's van bekende figuren.
Een sieraad voor Uwe huiskamer.
Bij inteekening vóór 15 Dec. f 1.—, fr. p. post f 1.20; nadien f 1.25 fr. p. post f 1.45.
Men bestelle vroegtijdig, 't vorig jaar uitverkocht.
Ook te bestellen bij boekh. „De Arbeider"
B. MEIJER, De Hoogte 20, Groningen.

Eind October verschijnt de nieuwe brochure van Constandse over:
De waarheid over Rusland
In fraai omslag wordt de verkoopsprijs 10 cent, bij meer dan 10 ex. 8 ct. per stuk, franco p. p.
Aan colporteurs en anderen wordt verzocht, zoo mogelijk het bedrag geheel of gedeeltelijk op te zenden of direct bij ontvangst der brochures.
Bestellingen bij A. L. CONSTANDSE, Cillierstr. 11, Den Haag
Bestelt per omgaande

Boek- en Brochurehandel „De Arbeider"
GOEDE EN GOEDKOOPE LECTUUR.
IN VOORRAAD:

F. D. N. Geschiedenis v. h. Socialisme fr. p. p. f 10.50.
„ Handboek v. den Vrijdenker prachtb. spotpr. fr. p. p. f 1.75.
Jack London. Scharlakenpest fr. p. p. f 1.15.
Upton Sinclair. De voordeelen van den Godsdienst, ingen. fr. p. p. f 2.90, geb. f 3.90.
* * * Woorden voor 'n Rechter(?)stoel fr. p. p. f 0.30.
* * * Moraal contra Gezondheid, fr. p. p. f 0.12.
Cor Rievant. De jeugd van fijne Gerrit fr. p. p. f 0.12
Bestel per postwissel.

F. D. N. Van Christen tot Anarchist
„ Het parlementarisme, pr.b.
„ De twee groote wetten der Natuur, prachtband.
Mackay. De Vrijheidszoeker, prachtb.
Werner. Glück Auf „
Dickens. Londen en Parijs „
Barbusse. De Hel „
H. Priem. De Doode „

Kinderlectuur.
Nieuwenhuizen. Het einde van een Jongensoorlog, prachtband.
Oom Tilling. De jeugd van Frans Richter broch.
Informeert naar den prijs, zeer goedkoop Antw. onder corr. boekh. „De Arbeider".

Verder alle voorkomende Boekwerken, Kalenders en Brochures te verkrijgen bij
B. MEIJER - DE HOOGTE 20 - GROENINGEN
Lezers steunt uw blad, door bij ons uw BOEKWERKEN te bestellen

GELEZEN BOEKEN
zijn goedkooper dan nieuwe, maar er staat hetzelfde in. Ik heb een groote voorraad BOEKEN op allerlei gebied, veel te veel om hier op te noemen. Meldt mij wat gij zoekt of vraag :-: :-: prijslijst aan :-: :-:
UZURET - AMSTERDAM
BESTEVAERSTRAAT 3 - POSTREK. 95654

Boek- en Brochureh. „De Arb."
De Hoogte 20, Groningen.
Wacht niet tot het te laat is.
Bestelt nog heden de
Prol. Vrijdenkerskalender 1926
onder red. van HOVING en CONSTANDSE.
Prijs bij inteekening f 1.00, fr. p. p. f 1.20, na de inteekening respectievelijk f 1.25 en f 1.45. Steunt uw blad.

Adressen van Dienstweigeraars.

(B. G. beteekent Bijzondere Gevangenis).

Feike v. d. Burg, B. G. Den Haag.
Willem Brand, B. G. Den Haag.
Toon Dirks, B. G. Den Haag.
Thijs den Hertog, B. G. Den Haag.
Cor Inja, B. G. Den Haag.
Luc. Kisjes, B. G. Den Haag.
E. Koster, i.a. Legerpl. bij Oldenbroek (Geld.)
Joh. Meisner, B. G. Den Haag.
Jan Mulder, B. G. Den Haag.
Jan Rem, B. G. Den Haag.
Jan Reket, B. G. Den Haag.
Evert Sanders, B. G. Den Haag.
Tj. D. Schaper, B. G. Den Haag.
Freek Swennes, B. G. Den Haag.
Steckman, B. G. Den Haag.
Geert Veenstra, B. G. Den Haag.
Cor Veldman, B. G. Den Haag.
J. Vinkenborg, B. G. Den Haag.
L. M. v. Waasdijk, i.a. Opl. Comp. 10 R. I., Ede.
Dirk van Weert, B. G. Den Haag,
Albert v. Wijk, B. G. Den Haag.
Joop Zwart, B. G. Den Haag.